

УДК 631527.8:633.853.49"321"

ІВКО Ю.О., кандидат с.-г. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

РЕАКЦІЯ ГЕНОТИПУ СОРТУ МАГНАТ РІПАКУ ЯРОГО НА ІНЦУХТ

Інцухт дає можливість розкрити величезну різноманітність спадковості виду, сорту. Головним завданням перед селекцією ріпаку постає створення вихідного матеріалу з бажаними ознаками та властивостями. Використання методу інбридингу, як прийому генотипової диференціації гетерозиготного матеріалу дозволяє виділити лінії, стабільні за господарсько цінними ознаками. Крім того отримані лінії методом інбридингу відносно стійко зберігають свої властивості впродовж багатьох поколінь.

Як відомо ріпак – факультативний самозапильник. Ступінь перехресного запилення може досягати 10-40 %. У той же час значна частина його квіток можуть самозапильоватися. Здатність до самозапилення має переважна більшість квіток ріпаку як в озимих, так і в ярих форм.

Мета досліджень – встановити вплив інцухту на формування метамерних показників рослини ріпаку ярого сорту Магнат.

Методика проведення досліджень. Дослідження проводили в умовах дослідного поля ННДЦ БНАУ в 2009-2010 рр. Вихідним матеріалом для досліджень був сорт Магнат ріпаку ярого.

Інбридинг здійснювали шляхом гейтогамії, а саме, на рослині на центральне суцвіття до розкривання бутонів надівали ізолятор.

Насіння, одержане за примусового запилення під ізолятором висівали на суміжних рядках для порівняння з таким, що сформувалося на одній і тій же рослині за відкритого цвітіння.

Отримані біометричні дані обробляли методом варіаційної статистики, дисперсійного аналізу за програмою “Statistica-7”, за методиками Б.А. Доспехова (1973) та Г.Ф. Лакіна (1990).

Результати аналізу дають підстави стверджувати, що контрольовані умови самозапилення в сорту Магнат ріпаку ярого призвели до депресії рослини лише за довжиною стручка. Особливо чітко проявилася інбредна депресія в селекційного номера 6. Довжина стручка у рослин I_1 становила $6,6 \pm 0,1$ см, що на $0,7$ см менше порівняно з вільним запиленням – $7,3 \pm 0,1$ см.

У рослин першого інцухт-покоління спостерігалось збільшення висоти стебла, кількості гілок першого порядку, кількості стручків на центральному суцвітті та кількості насінин у стручку, порівняно з рослинами відкритого цвітіння. Так в селекційного номера 1 рослини I_1 сформували висоту стебла – $113,9 \pm 1,8$ см, що достовірно перевищувало рослини відкритого цвітіння – $108,6 \pm 2,3$ см. Також незначне збільшення висоти рослин спостерігалось у номерів 2 (I_1), 3 (I_1), 6 (I_1).

Рослини першого інцухт-покоління достовірно перевищували за кількістю стручків на центральному суцвітті рослини аутбредного покоління. Найбільша кількість стручків на центральному суцвітті сформувалася на рослинах I_1

селекційного номера 2 – 43,4 шт., що на 14,0 штук стручків більше порівняно з рослинами вільного запилення – 29,4 шт.